

İDARE MERKEZİ

**ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında**

İSTANBUL BÜROSU

*İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87*

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

**Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir**
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara , 6 Kânunevel, 1928

Sayı: 106

bir hamız teşkil ettiğini göstermiştir. Siyan üzerindeki bu mesaiden sonra Gay-Lussac'ın hayatında yeni bir devir başladı. Kendisi bu yeni devirde kuvvetlerini ilmin tatbikatına hasretti. Hükûmet bir çok pratik mes'elelerde kendisinin irşatlarından istifade ediyordu. Devlet'in barut fabrikaları, gümrük idaresi, darphane Gay-Lussac'ın irşadından istifade ediyordu. Bu büyük adam bir çok hususî teşebbüslere de girişiyordu. Kendisinin ilimden uzaklaşarak teknik işlerle iştigali bazı alimlerin ve ezcümle (Mitscherlich) in şikâyetlerini mucip oluyordu. Mitscherlich Paristen (Berzelius) a yazdığı bir mektupta „Gay-Lussac senelerdenberi sırf iktisadî spekülasyonlar ve bilhassa bir „Instruments de Précision“ fabrikasının tesisiyle meşguldur.

Binaenaleyh Gay-Lussac'tan artık ilmî mesaiye intizar edilmemelidir” diyordu.

Gay-Lussac hakkında bu kadar ağır bir hüküm vermek doğru değildi. Çünkü sonradan büyük bir şöhret kazanmış olan Alman (Justus Liebig) i labratuvarına talebe olarak kabul etmesi ve kendisiyle ilmî tetkikata girişmesi Gay - Lussac'ın ilimle iştigalden farig olmadığına bir delil idi. Bundan sarf-nazar kendisinin teknik sahasındaki faaliyeti saf ilim içinde faydalı oluyordu. Netekim Gay - Lussac tahlili hacmî usulleri ile klorometri ve alkalimetrenin haliki oldu. Hamızı kibrit imalinde kurşun odalarının arkasına kuleler konarak çıkan gazları azot humuzlarından kurtarmak usulü teknik ve iktisadî noktai nazardan büyük bir kıymeti haizdi. Teknik tetkikatın ehemmiyeti çok dafa hakkiyle takdir edilememiştir.

Fakat hakikatta teknik tefekkür ilmî tefekkürün hususî bir nevinden başka bir şey değildir. Gay - Lussac'ın teknik mesaisinde bir çok ilmî fikirler de meknuz idi. Bu fikirler ancak sonradan olgun bir hale gelmiş ve ehemmiyetleri idrak edilmiştir. Gay - Lussac kirecin yanmasına dair yaptığı tetkikattan umumî olan üç kaideyi bulmuştur: „Hararet veya her hangi bir kimyevî miyar ile vücuda getirilen ve gaz intişarile müterafik olan her tahallül maddenin boş bir yerde tutulması ve intişar eden gazların tazyik yapmasına mümanaat edilmesi suretiyle tesiri oluna bilir. Bilâkis maddenin üzerine gaz vasıtasıyla kâfi bir tazyik yapıldığı takdirde tahallül hadisesi ya tehhure düçar veya büsbütün munkatı olur”4). Bu kaide kimye-

[4] Journal für praktische chemie (1837) II. 246

MATBUAT ARASINDA BİR HAFTA

Kânunuevel

Bir haftaya yakın, bütün Türk matbuatı, büyük Gazinin yeni bir şahesri halinde intişar ediyor. Kânunuevelin 1 inden itibaren gazete ve mecmuaların yeni Türk harfleriyle tab'ı hakkındaki tarihî kanunu, T. B. M. M. i son içtimanın daha ilk celsesinde kabul etmişti. İşte bir haftadan beri bu muazzam kanunun tatbikını görmekle mes'uduz. Zaten Türk matbuatı bu yüksek inkilâba karşı epi uzun bir zamandan deri hazırlanmıştı. Bu hazırlık bizi garp ile mukayese edilecek derecede zarif, asrî, güzel bir gazete manzarası kazandırdı. Üç aydan beri yarı, yarı Türk harfleriyle, ismokin üzerine takye giymiş gibi, acip bir şekilde çıkan gazetelerimiz nihayet ciddî bir kıyafet aldı.

Eski eserler

Evelce yeni Türk harfleri mevzuubahs olduğu zaman köşeden bucaktan:

— Ya eski eserler ne olacak? Eslâfın bize yadigâr bıraktığı lâyemut asarı ne yapacağız?

Tarzında şikâyetler bazımızı bir vî kitleler tesiri ve kimyevî muvazene sahasına ait olup Gay-Lussac, tan çok sonra Norveç âlimlerinden (Guldberg) ve (Waage) tarafından etraflica tetkik edilmiştir.

Gay - Lussac yukarıda saydığımız sahalarda ehemmiyetli mesai vücade getirdikten mada girafik usulünü de kimyaya ithal etmiştir. 9 Mayıs 1850 de vefat eden Gay - Lussac kimya ve fizik ilimlerine çok büyük hizmetler ifa etmiştir. Beşeriyetin ender olarak yetiştirdiği bu büyük âlim her zaman hürmet ve takdir ile yad edilmeğe lâyıktır.

DR. AVNİ REFİK

hayli düşündürmüştü. Hakikaten arkamızda uzun ve müselsel asırlar, ve bu asırlar içinde yaşamış adamlar vardı, onların metrukâtını nasıl muhafaza edecektik? Mesele oldukça düşünülecek bir kıymetteydi.

Maamafi ufak bir tetkik bize bu düşünceye hiç mahal olmadığını gösterdi. Filvaki arkamızda asırlar, ve bu asırlar içinde yaşayan insanlar vardı, fakat şaheserler ancak bir müntahabat kitabını müşkülât ile dolduracak kadar nadirdi. Eğer vücuda getirilecek şaheserler varsa, istikbaldedir; dünkü eserlere fazla gururla bakmak muhaldir.

Edebiyatımız ne halde?

Yedi güzide gencin eserlerini ihtiva eden ve beş aydan beri muntazaman çıkan Meş'ale mecmuasının tatili neşriyat ettiğini teessürle haber aldık. Ahmet Haşim Beyin dediği gibi sırf edebî bir mecmuanın neşredilmesi nakadar büyük bir hüsnü niyet eseri ise onun devamı intişarına kani olmak ta daha büyük bir hüsnü niyet ifade eder.

Neden kari buhranı var? Neden edebiyatımız gibi fennimiz de, ilmimiz de, san'atımız da istediği kari bulamıyor? Herkesin elinde bir alfabe var, herkes çalışıyor; bu çaişkan kütle ne zaman alfabeyi bitirip te eser okumağa başlayacak? Artık son ve kuvvetli ümidimiz bir yeni harflerde kaldı. Türkiye cumhuriyetine lâyık bir neşriyat âlemine ciddî ihtiyacımız var.

Müdür Mes'ul: Faruk Nafiz

İstanbul — Devlet Matbaası